

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 29/2020-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. decembra 2020 v pléne zloženom z predsedu Ivana Fiačana a zo sudcov Jany Baricovej, Ladislava Duditša, Libora Duľu, Miroslava Duriša, Rastislava Kaššáka, Miloša Maďara, Petra Molnára, Petra Straku, Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a Roberta Šorla predbežne prerokoval návrh senátu Špecializovaného trestného súdu, zastúpeného predsedom senátu JUDr. Jánom Buvalom, na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) a b) Ústavy Slovenskej republiky o súlade § 4 ods. 1, 2 a 3 a § 6 ods. 1 a 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov, nariadení Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 57 z 27. augusta 2007 (Vestník Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ročník 2007, čiastka 57), č. 117 z 27. augusta 2010 (Vestník Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ročník 2010, čiastka 45), č. 30 z 29. februára 2012 (Vestník Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ročník 2012, čiastka 18) a o súlade § 2 ods. 1 a § 10 ods. 1 a 8 písm. a) a c) a ods. 10 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov s čl. 2 ods. 2, čl. 7 ods. 5, čl. 17 ods. 2, čl. 22 ods. 2, čl. 46, čl. 144 ods. 1 a 2, čl. 152 ods. 4, čl. 153 a čl. 154c ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 47, čl. 49 ods. 2, čl. 51, čl. 52 ods. 1, 3, 4, 5, 6 a 7, čl. 53 a čl. 54 Charty základných práv Európskej únie a takto

r o z h o d o l :

Návrh Špecializovaného trestného súdu o d m i e t a ako podaný zjavne neoprávnenou osobou.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Argumentácia navrhovateľa

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 14. mája 2020 doručený návrh senátu Špecializovaného trestného súdu, zastúpeného predsedom senátu JUDr. Jánom Buvalom (ďalej aj „špecializovaný trestný súd“ alebo „navrhovateľ“), na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) a b) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o súlade § 4 ods. 1, 2 a 3 a § 6 ods. 1 a 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Policajnom zbore“), nariadení Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej aj „ministerstvo vnútra“) č. 57 z 27. augusta 2007 (Vestník Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ročník 2007, čiastka 57), č. 117 z 27. augusta 2010 (Vestník Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ročník 2010, čiastka 45), č. 30 z 29. februára 2012 (Vestník Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ročník 2012, čiastka 18, ďalej len „nariadenia“) a o súlade § 2 ods. 1 a § 10 ods. 1 a 8 písm. a) a c) a ods. 10 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov [(ďalej len „Trestný poriadok“); označené ustanovenia zákona o Policajnom zbore, označené nariadenia a označené ustanovenia Trestného poriadku (ďalej aj „napadnuté ustanovenia“ alebo „napadnutá právna úprava“)] s čl. 2 ods. 2, čl. 7 ods. 5, čl. 17 ods. 2, čl. 22 ods. 2, čl. 46, čl. 144 ods. 1 a 2, čl. 152 ods. 4, čl. 153 a čl. 154c ods. 1 a 2 ústavy, čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 47, čl. 49 ods. 2, čl. 51, čl. 52 ods. 1, 3, 4, 5, 6 a 7, čl. 53 a čl. 54 Charty základných práv Európskej únie [(ďalej len „charta“); označené ustanovenia ústavy, označené ustanovenia dohovoru a označené ustanovenia charty (ďalej aj „referenčné ustanovenia“)].

2. Návrh podal špecializovaný trestný súd v súvislosti s konaním, ktoré sa pred ním vedie pod sp. zn. PK 1 T 35/2016 v trestnej veci obžalovaného [REDAKOVANÉ] (ďalej len „obžalovaný“) pre pokračovací zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 a 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) v jednočinnom súbehu s pokračovacím prečinom zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, a to v oboch prípadoch formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona.

3. Rozsudkom špecializovaného trestného súdu č. k. PK-1 T 35/2016-624 zo 4. júla 2017 bol obžalovaný uznaný vinným z pokračovacieho zločinu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 a 2 Trestného zákona spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona (toho času právoplatne odsúdeným [REDAKOVANÉ], pozn.) v jednočinnom súbehu s pokračovacím prečinom zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a bol mu uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere šesť rokov so zaradením pre výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Zároveň mu bol uložený trest zákazu činnosti – vykonávať službu v Policajnom zbore na dobu piatich rokov. Tento rozsudok bol vo vzťahu k obžalovanému zrušený uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 To 6/2017 zo 14. novembra 2018 a vec bola vrátená súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol. Najvyšší súd zároveň zaviazal súd prvého stupňa, aby postupoval prednostne v zmysle § 283 ods. 5 Trestného poriadku. Špecializovaný trestný súd uviedol, že so záväzným pokynom najvyššieho súdu sa vysporiadal spôsobom, ktorý podrobne odôvodnil v rozsudku č. k. PK-1 T 35/2016-869 z 21. mája 2019, ktorým opätovne obžalovaného uznal vinným. Uznesením sp. zn. 6 To 7/2019 z 26. februára 2020 najvyšší súd opätovne zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a, poukazujúc na oznámenie ústavného súdu z 12. februára 2019, ktorým odložil podanie špecializovaného trestného súdu z 9. januára 2019, uložil súdu prvého stupňa odstrániť nedostatky podania v zmysle oznámenia ústavného súdu a opätovne iniciovať konanie pred ústavným súdom.

4. Vzhľadom na skutočnosť, že obžalovaný bol v rozhodujúcom čase príslušníkom Policajného zboru, bol na vyšetrowanie príslušný vyšetrowateľ Policajného zboru zaradený na ministerstve vnútra, sekcii kontroly a inšpekčnej služby, úrade inšpekčnej služby, odbore inšpekčnej služby (ďalej len „inšpekčná služba“).

5. Navrhovateľ uvádza: *„V zmysle nariadenia č. 57 Ministerstva vnútra Slovenskej republiky z 27. augusta 2007 o organizačnom poriadku Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (vestník, ročník 2007, čiastka 57) patrí sekcia do organizačnej štruktúry Ministerstva vnútra.*

Nariadením č. 117 Ministerstva vnútra Slovenskej republiky z 27. augusta 2010 o podriadenosti útvarov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (vestník, ročník 2010, čiastka 45) sa sekcia podriadila priamo ministrovi vnútra. Sekcia podľa organizačnej štruktúry ministerstva vnútra predstavuje jej samostatnú organizačnú zložku, výlučne podriadenú ministrovi vnútra, nezávislú od polície a existujúcu mimo štruktúr Policajného zboru.

V zmysle § 4 ods. 1 zák. č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore je súčasťou policajného zboru služba kriminálnej, finančnej, poriadkovej, dopravnej, železničnej polície, ochrany objektov, hraničnej a cudzineckej polície, osobitného určenia, ochrany určených osôb, inšpekčnej služby a kriminalistický a expertízny ústav. Z organizačnej štruktúry Policajného zboru za roky 2012, 2013 a 2014 vyplýva, že inšpekčná služba v ňom nie je začlenená.

Sekcia na úseku inšpekčnej služby síce využíva informačno-technické prostriedky a zabezpečuje ich používanie, avšak ani z jej kompetencií nevyplýva podávanie aj žiadostí o udelenie súhlasu, ako je na to poukázané nižšie. Nariadenie ministra vnútra Slovenskej republiky č. 30 z 29. februára 2012 (vestník, ročník 2012, čiastka 18) o používaní informačno-technických prostriedkov je podzákonnou právnou normou, ktorá nemôže meniť a dopĺňať zákon.

Zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v § 4 ods. 1 predpokladá v rámci organizácie Policajného zboru existenciu inšpekčnej služby, tá však bola presunutá na Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.

Zákonom č. 155/2003 Z. z. účinným od 1. júla 2003 bol zmenený obsah § 6 zák. č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore s tým, že služby Policajného zboru uvedené v § 4 ods. 1 a útvary) Policajného zboru uvedené v § 4 ods. 1 a ods. 2 riadi prezident Policajného zboru, ak minister neurčí inak. Podľa § 4 ods. 2 zákona o policajnom zbore jednoznačne určuje, že služby Policajného zboru pôsobia v rámci útvarov Policajného zboru, ktoré zriaďuje a zrušuje minister, zároveň určuje náplň ich činnosti a vnútornú organizáciu.

Minister vnútra v zmysle novelizovaného § 6 zákona o Policajnom zbore, v záujme zabezpečenia flexibility riadiacich vzťahov vždy, ale len v rámci Policajného zboru, určuje, že služby Policajného zboru a útvary Policajného zboru môže okrem prezidenta riadiť aj iný reprezentant Policajného zboru. Podľa § 6 ods. 1 citovaného zákona je Policajný zbor v konečnom dôsledku podriadený ministrovi vnútra, vždy však prostredníctvom prezidenta Policajného zboru, lebo ministerstvo vnútra je ústredným orgánom štátnej správy podľa § 11 písm. c) zák. č. 575/2001 Z. z.

Pokiaľ minister vnútra nariadením č. 57 z 27. augusta 2007 zriadil Sekciu kontroly a inšpekčnej služby, úrad inšpekčnej služby, odbor inšpekčnej služby na ministerstve vnútra a nariadením č. 117 z 27. augusta 2010 ju podriadil priamo ministrovi vnútra, urobil tak v oboch prípadoch bez zákonného podkladu.“

6. Navrhovateľ ďalej poukázal na § 119 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého ako dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť na náležité objasnenie veci a čo sa získalo z dôkazných prostriedkov podľa tohto zákona alebo podľa osobitného zákona. Dôkaznými prostriedkami sú najmä výsluch obvineného, svedkov, znalcov, posudky a odborné vyjadrenia, previerka výpovede namieste, rekognícia, rekonštrukcia, vyšetrovací pokus, obhliadka, veci a listiny dôležité pre trestné konanie, oznámenie, informácie získané použitím informačno-technických prostriedkov alebo prostriedkov operatívno-pátracej činnosti.

Poukazuje tiež na zásadu zákonnosti, podľa ktorej trestné stíhanie je možné viesť len v súlade so zákonom, preto aj postup príslušných orgánov musí byť vždy v súlade so zákonom. Zákonnosť stíhania, ktorá je výslovne garantovaná v ústave, sa podľa navrhovateľa obsahovo prekrýva s podrobnejšou a komplexnejšou garanciou spravodlivého procesu podľa čl. 46 a nasl. ústavy, resp. čl. 6 a čl. 7 dohovoru a čl. 14 a čl. 15

Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach. Záruky zákonnosti stíhania sa týkajú všetkých štádií trestného konania od vznesenia obvinenia až po vyhlásenie konečného rozhodnutia. Nezákonný proces nemôže prispieť k rozhodnutiu o oprávnenosti trestného obvinenia proti konkrétnej osobe.

7. Trestný poriadok, zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov, ale ani zákon o Policajnom zbore nie je podľa navrhovateľa možné meniť podzákonnou normou (uverejnenou len v rezortnom vestníku), interným nariadením ministra vnútra Slovenskej republiky. Trestný poriadok pritom „v § 10 ods. 8 písm. a) - písm. g) okrem iného uvádza, že policajtom sa na účely tohto zákona rozumie vyšetrovateľ Policajného zboru, vyšetrovateľ finančnej správy, poverený príslušník Policajného zboru a v § 10 ods. 10 spresňuje, že policajtom sa na účely tohto zákona rozumie aj príslušník Policajného zboru, ktorý nie je vyšetrovateľom Policajného zboru alebo povereným príslušníkom Policajného zboru uvedeným v odseku 8 písm. a) a písm. c), v rozsahu určenom všeobecne záväzným právnym predpisom, ktorý vydá Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky na vykonávanie rozhodnutí, opatrení a úkonov trestného konania vo vyšetrovaní alebo v skrátanom vyšetrovaní...”

Z vyjadreného vyplýva pochybnosť, či inšpekčná služba ministerstva vnútra zriadená interným predpisom je oprávnená zasahovať do trestného konania úkonmi, ktoré sú výlučne dané orgánom činným v trestnom konaní. Ak sekcia ako orgán priamo podriadený ministrovi vnútra nie je v súlade s čl. 6 Dohovoru o ľudských právach (spravodlivý proces). Ústavou Slovenskej republiky, Trestným poriadkom, vzhľadom na jej priamu závislosť na ministrovi vnútra, úkony ktoré v trestnom konaní vykonala, nie sú pre trestné stíhanie použiteľné, lebo nešlo o orgán predpokladaný zákonom.“

8. Navrhovateľ ďalej poukazuje na stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. 95/2015 z 29. septembra 2015 (ďalej len „stanovisko“), ktorého základ tvorí uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 42/2015 z 2. júla 2015, v ktorom sa senát v podstate vyjadroval k zákonnosti právoplatného rozsudku sp. zn. 1 To 1/2015 z 29. mája

2015 a hodnotil jeho závery; takýto postup podľa navrhovateľa Trestný poriadok neumožňuje, lebo odvolacie senáty sú v rovnakom postavení.

9. Navrhovateľ ďalej cituje pasáže zo stanoviska, konkrétne časť A body I – VI, a následne uvádza, že stanovisko prijaté rozdielom len jedného hlasu „*nezohľadňuje judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, (rozsudok z 15. mája 2007 vo veci Ramsahai a iní proti Holandsku, sťažnosť č. 52391/99, rozsudok zo 14. decembra 2010 vo veci Mižigárová proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 74832/01, rozsudok z 25. júla 2013 vo veci Kummer proti Českej republike, sťažnosť č. 32133/11, rozsudok zo 16. februára 2012 vo veci Eremiášová a Pechová proti Českej republike), ktorá kladie dôraz na praktickú nezávislosť vyšetrovania a absenciu akýchkoľvek väzieb*“.

10. Navrhovateľ konštatuje, že v tomto smere vznikli pochybnosti, „*či inšpekčná služba podriadená ministrovi vnútra nespĺňa atribúty nezávislosti a nezaručuje dôveru verejnosti k monopolu štátu na použitie sily, a to ani vtedy, keď podlieha dozoru prokurátora*“. Na základe uvedeného navrhovateľ uvádza, že v záujme zosúladenia rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu s ústavným poriadkom Slovenskej republiky, právom Európskej únie, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a právom Rady Európy je potrebné podľa právneho názoru odvolacieho senátu prerušiť konanie a „*... podať návrh na začatie konania o výklad súladu*...“. Navrhovateľ v závere uvádza, že podľa názoru odvolacieho senátu je potrebné sa s obhajobou obžalovaného vysporiadať tým spôsobom, že v zmysle § 318 ods. 1 a § 283 ods. 5 Trestného poriadku sa prvostupňový súd obráti na ústavný súd, pretože aplikácia § 10 ods. 1 a 8 písm. a) a c) a ods. 10 Trestného poriadku je rozhodujúca pre rozhodnutie o odvolaní obžalovaného.

11. Na základe uvedeného je tak podľa názoru odvolacieho senátu najvyššieho súdu potrebné napadnúť § 4 ods. 1 a 2 a § 6 ods. 1 zákona o Policajnom zbore doplnené nariadeniami ministerstva vnútra č. 57 z 27. augusta 2007 (Vestník Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ročník 2007, čiastka 57), č. 117 z 27. augusta 2010 (Vestník Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ročník 2010, čiastka 45) a č. 30 z 29. februára

2012 (Vestník Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ročník 2012, čiastka 18), aby ústavný súd nálezom vyslovil, či sú, resp. nie sú v súlade s referenčnými ustanoveniami.

12. V závere navrhovateľ dodal, že jeho návrh bol vypracovaný na pokyn odvolacieho senátu a vychádza z identického návrhu, ktorý bol na ústavnom súde podaný rovnakým senátom najvyššieho súdu 6. apríla 2017.

II.

Relevantná právna úprava

13. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

Podľa čl. 125 ods. 1 písm. b) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade nariadení vlády, všeobecne záväzných právnych predpisov ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy s ústavou, s ústavnými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a so zákonmi.

15. Podľa čl. 144 ods. 2 ústavy ak sa súd domnieva, že iný všeobecne záväzný právny predpis, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka prejednávanej veci, odporuje ústave, ústavnému zákonu, medzinárodnej zmluve podľa čl. 7 ods. 5 alebo zákonu, konanie preruší a podá návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1. Právny názor ústavného súdu obsiahnutý v rozhodnutí je pre súd záväzný.

16. Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

17. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

18. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Predbežné prerokovanie návrhu a závery ústavného súdu

19. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a o súlade nariadení vlády, všeobecne záväzných právnych predpisov ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy s ústavou, s ústavnými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a so zákonmi [čl. 124 a čl. 125 ods. 1 písm. a) a b) ústavy], pristúpil na neverejnom zasadnutí pléna k predbežnému prerokovaniu návrhu na začatie konania, a to v súlade s čl. 131 ods. 1 ústavy, ako aj s § 7 ods. 1 písm. a) a § 56 ods. 1 zákona o ústavnom

súde. Účelom predbežného prerokovania návrhu je určenie, či a v akom rozsahu možno návrh prijať na ďalšie konanie (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

20. Pri predbežnom prerokovaní ústavný súd zistil, že navrhovateľ podal návrh ako subjekt procesne legitimovaný podľa čl. 130 ods. 1 písm. d) ústavy (pozri tiež § 74 zákona o ústavnom súde). Pri podaní návrhu za špecializovaný trestný súd konal predseda príslušného senátu, a to v súlade s ustanovením § 35 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

21. K návrhu na začatie konania navrhovateľ priložil aj svoje uznesenie č. k. PK-1 T 35/2016-1054 z 24. apríla 2020, ktorým prerušil konanie vo veci obžalovaného, *„ktoré je vedené na základe obžaloby prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry SR sp. zn. VII/1 Gv 112/14/1000 zo dňa 16.12.2016 vzhľadom k tomu, že na pokyn odvolacieho súdu je podaný návrh na začatie konania pred Ústavným súdom o rozpor všeobecne záväzného právneho predpisu nižšej právnej sily so všeobecne záväzným právnym predpisom vyššej právnej sily alebo medzinárodnou zmluvou“*. Tým bolo preukázané splnenie procesnej podmienky nevyhnutnej na začatie konania o súlade právnych predpisov na návrh všeobecného súdu vyplývajúcej z čl. 144 ods. 2 ústavy, spočívajúcej v právoplatnom prerušení dotknutého konania pred všeobecným súdom (pozri sp. zn. PL. ÚS 39/2014).

22. Už konštatovaná procesná legitimácia všeobecného súdu na podanie návrhu v konaní o súlade právnych predpisov je v čl. 144 ods. 2 ústavy precizovaná aj ďalej. Podľa označeného ustanovenia je všeobecný súd povinný podať návrh na začatie konania len vtedy, ak sa domnieva, že právny predpis, ktorý má v prerokovávanej veci aplikovať, je v nesúlade s ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 alebo zákonom. Návrh na konanie o súlade právneho poriadku sa spája s ústavnou podmienkou „ak sa súd domnieva“, pokiaľ sa súd sám, na základe vlastnej úvahy, nazdáva, že existuje dôvod na začatie konania pred ústavným súdom. Inými slovami, podanie takéhoto návrhu vyžaduje vnútorné presvedčenie rozhodujúceho súdu o tom, že dotknuté ustanovenia, ktoré majú byť v konaní pred týmto súdom aplikované, sú v rozpore s ústavou.

23. Ústavný súd z príloh návrhu zistil, že už v uznesení sp. zn. 6 To 6/2017 zo 14. novembra 2018, ktorým bol zrušený rozsudok špecializovaného trestného súdu sp. zn. PK-1 T 35/2016 zo 4. júla 2017, senát odvolacieho súdu uviedol, že „*všeobecne záväzný právny predpis nižšej právnej sily, ktorého použitie je v danej trestnej veci rozhodujúce pre rozhodnutie o vine a treste, vyvoláva vážne pochybnosti o tom, či je alebo nie je v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou*“. Odkazujúc na § 327 ods. 1 Trestného poriadku senát odvolacieho súdu uložil špecializovanému trestnému súdu, aby prednostne postupoval podľa § 283 ods. 5 Trestného poriadku a až po doručení rozhodnutia ústavného súdu pristúpil k dokazovaniu. K uvedenému záväznému pokynu dospel senát odvolacieho súdu napriek tomu, že špecializovaný trestný súd v odôvodnení svojho rozsudku nevyjadril žiadnu pochybnosť o nesúlade aplikovanej právnej úpravy s ústavou, a práve naopak, k námietke obžalovaného týkajúcej sa zákonnosti jeho trestného stíhania vedeného inšpekčnou službou poukázal na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, s ktorou sa stotožnil. Špecializovaný trestný súd podal v zmysle záväzného pokynu odvolacieho súdu ústavnému súdu návrh na začatie konanie podľa § 125 ods. 1 písm. a) ústavy, no ústavný súd toto podanie upovedomením sp. zn. Rvp 120/2019 z 12. februára 2019 odložil z dôvodu, že podanie navrhovateľa neobsahovalo petit, odôvodnenie ani právoplatné rozhodnutie navrhovateľa o prerušení konania, no predovšetkým ústavný súd nemohol podanie vyhodnotiť ako návrh na začatie konania podľa čl. 125 ústavy pre absenciu vnútorného presvedčenia navrhovateľa o tom, že dotknuté ustanovenia, ktoré majú byť v konaní pred týmto súdom aplikované, sú v rozpore s ústavou. Špecializovaný trestný súd sa následne vo svojom rozsudku č. k. PK-1 T 35/2016-869 z 21. mája 2019 vysporiadal so záväzným pokynom odvolacieho súdu tak, že vychádzajúc zo stanoviska najvyššieho súdu sp. zn. Tpj 62/2015 z 29. septembra 2015, uznesení ústavného súdu vo veciach sp. zn. PL. ÚS 14/2017 a sp. zn. PL. ÚS 13/2018, v ktorých boli návrhy senátu najvyššieho súdu týkajúce sa nezákonnosti trestného konania vedeného inšpekčnou službou v obdobných veciach odmietnuté, a obsahu oznámenia ústavného súdu o odložení podania v danej trestnej veci dospel k záveru o zákonnosti trestného konania vedeného vyšetrovateľom inšpekčnej služby. Najvyšší súd následne uznesením sp. zn. 6 To 7/2019 z 26. februára 2020 zrušil rozsudok špecializovaného trestného súdu z 21. mája 2019 a vrátil mu vec na nové

prejednanie a rozhodnutie. Najvyšší súd zároveň opätovne uložil špecializovanému trestnému súdu po odstránení nedostatkov vytýkaných mu ústavným súdom v oznámení o odložení podania sp. zn. Rvp 120/2019 z 12. februára 2019 iniciovať konanie pred ústavným súdom.

24. Navrhovateľ v návrhu explicitne uvádza, že bol vypracovaný a je podávaný na pokyn odvolacieho súdu. Na viacerých miestach návrhu navrhovateľ tlmočí právny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého je potrebné prerušiť konanie vo veci obžalovaného a podať ústavnému súdu návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov. Z podaného návrhu na začatie konania teda nemožno vyvodiť splnenie ústavnej podmienky v zmysle čl. 144 ods. 2 ústavy „ak sa súd domnieva...“, pretože podaný návrh nie je vyjadrením presvedčenia navrhovateľa o neústavnosti dotknutej právnej úpravy, ale je len parafrázou právneho názoru odvolacieho súdu vyjadreného v jeho kasačných rozhodnutiach. Uvedený nedostatok sa zákonite prejavil aj v absencii odôvodnenia ako všeobecnej náležitosti návrhu na začatie konania pred ústavným súdom (§ 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde), keďže v návrhu chýba uvedenie dôvodov, vlastných argumentov, spochybňujúcich ústavnosť napadnutej právnej úpravy v zmysle § 75 zákona o ústavnom súde. Z § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde pritom vyplýva, že odôvodnenie každého návrhu na začatie konania pred ústavným súdom (vrátane odôvodnenia návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov) je neoddeliteľnou súčasťou návrhu na začatie konania pred ústavným súdom (m. m. PL. ÚS 9/2012, PL. ÚS 1/2014, PL. ÚS 7/2014). Ústavný súd už mnohokrát vo svojej doterajšej judikatúre uviedol, že návrh na začatie konania, ktorý neobsahuje kvalifikované odôvodnenie, nespĺňa podstatnú náležitosť ustanovenú v § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde (m. m. IV. ÚS 359/08).

25. Navrhovateľ sa pri podávaní návrhu riadil záväzným pokynom odvolacieho súdu v zmysle § 327 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého súd, ktorému vec bola vrátená na nové prejednanie a rozhodnutie, je viazaný právnym názorom, ktorý vyslovil vo svojom rozhodnutí odvolací súd, a je povinný vykonať úkony a dôkazy, ktorých vykonanie odvolací súd nariadil. Najvyšší súd uložil navrhovateľovi, aby prednostne postupoval podľa § 283 ods. 5 Trestného poriadku, ktorý hovorí, že súd preruší trestné stíhanie aj vtedy, ak sa

domnieva, že všeobecne záväzný právny predpis nižšej právnej sily, ktorého použitie je v danej trestnej veci rozhodujúce pre rozhodovanie o vine a treste, je v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou, a podá návrh na začatie konania pred ústavným súdom. Nález ústavného súdu je pre súd záväzný.

26. Najvyšší súd pri ukladaní záväzného pokynu navrhovateľovi však opomenul postup upravený v § 318 ods. 1 Trestného poriadku, v zmysle ktorého odvolací súd preruší trestné stíhanie, ak v odvolacom konaní vyjde najavo, že po vyhlásení napadnutého rozsudku nastala niektorá z okolností uvedených v § 228 ods. 2, § 241 ods. 3, § 244 ods. 4 alebo § 283 ods. 5 alebo ak nemožno obžalovanému doručiť predvolanie na verejné zasadnutie odvolacieho súdu. Citované ustanovenie je vo vzťahu k § 327 ods. 1 Trestného poriadku osobitným ustanovením (*lex specialis*), obligatórne určujúcim kompetenčnú exkluzivitu. Ak teda odvolací súd dospeje k vlastnému záveru o nesúlade právnych predpisov v otázke rozhodujúcej pre rozhodnutie o vine a treste, je povinný prerušiť konanie a podať návrh na konanie o súlade právnych predpisov pred ústavným súdom (až od výsledku ktorého bude závisieť meritórne rozhodnutie odvolacieho súdu).

27. Súdu, ktorý sa domnieva, že zákon, ktorý má uplatniť v riešenom prípade, odporuje ústave, nemôže odvolací ani dovolací súd nariadiť, aby sa prestal domnievať, že zákon nie je v súlade s ústavou, rovnako ako odvolací ani dovolací súd nemôže súdu nariadiť, aby sa začal domnievať, že zákon nie je v súlade s ústavou.

28. Podľa čl. 141 ods. 1 ústavy v Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy. Sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy).

29. Prerušenie konania podľa § 162 ods. 1 písm. b) CSP, aj podľa § 283 ods. 5 Trestného poriadku, je prostriedkom uplatnenia ústavou zaručenej nezávislosti súdov a sudcov. Ku garanciám tejto ústavnej úpravy patrí nepodriadenosť rozhodovania

o prerušení konania pred všeobecným súdom z dôvodu podania návrhu na ústavný súd vo veci súladu právneho poriadku podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) alebo písm. b) v spojení s čl. 130 ods. 1 písm. d) ústavy inštančnému konaniu. Súd vyššieho stupňa nemá právomoc ukladať povinnosť súdu nižšieho stupňa vo veci podania návrhu na začatie konania o súlade právneho poriadku (Drgonec, J. *Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax. 2. prepracované a doplnené vydanie*. Bratislava : C. H. Beck, 2019, s. 1712).

30. Ústavný súd už vo svojej predchádzajúcej judikatúre konštatoval, že odvolací súd nemá právomoc uložiť súdu prvého stupňa, aby prerušil konanie a podal návrh na ústavný súd na začatie konania o preskúmanie súladu zákona s ústavou alebo ďalšími prameňmi práva podľa čl. 125 ods. 1 ústavy. V konaní všeobecných súdov je súdom oprávneným podať ústavnému súdu návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov, o ktorom by ústavný súd konal a rozhodol vo veci samej, len ten súd, ktorý dospel k názoru alebo sa domnieva, že právny predpis nižšieho stupňa právnej sily nie je v súlade, resp. odporuje právnomu predpisu vyššieho stupňa právnej sily. V trestnom konaní v súvislosti s riadnymi a mimoriadnymi opravnými prostriedkami nemôže túto zásadu prelomiť ani viazanosť nižšieho súdu právnym názorom vyššieho súdu a povinnosť vykonať úkony, ktorých vykonanie tento súd nariadil, lebo by to bolo v rozpore so sudcovskou nezávislosťou v zmysle čl. 144 ods. 1 ústavy a § 2 ods. 2 a 3 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Pokiaľ teda vyšší súd dospeje k názoru o nesúlade právnych predpisov, má podať sám ústavnému súdu návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov, pričom nie je oprávnený v tomto smere vysloviť záväzný právny názor a uložiť nižšiemu súdu nejakú povinnosť (PL. ÚS 22/02).

31. Ak odvolací súd nahradil taký postup zrušením napadnutého rozsudku spojeným s príkazom súdu prvého stupňa na podanie (odvolacím súdom zamýšľaného) návrhu na konanie o súlade právnych predpisov, postupoval v zásadnom nesúlade s čl. 2 ods. 2, čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy a jeho rozhodnutie, pre svoj excesívny charakter, nevyvoláva v dotknutej otázke účinkov kasačnej záväznosti. Ústavnému súdu nedá nevšimnúť si, že uvedený postup najvyšší súd pravdepodobne zvolil aj preto, že jeho

predchádzajúce návrhy na začatie konania pred ústavným súdom týkajúce sa postavenia inšpekčnej služby, no v odlišných veciach, boli ústavným súdom pri predbežnom prerokovaní odmietnuté. V uvedených prípadoch bolo dôvodom odmietnutia návrhov nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí, resp. nedostatok právomoci ústavného súdu na ich prerokovanie (rozhodnutia vo veciach sp. zn. PL. ÚS 14/2017 a PL. ÚS 13/2018) a vo veci PL. ÚS 19/2019 bol návrh odmietnutý ako podaný zjavne neoprávnenou osobou.

32. Keďže v domnení kasačnej viazanosti právnym názorom najvyššieho súdu v otázke postupu podľa § 283 ods. 5 Trestného poriadku navrhovateľ inicioval konanie pred ústavným súdom, absencia hore-pertraktovanej ústavnej podmienky v zmysle čl. 144 ods. 2 ústavy spôsobuje nedostatok jeho aktívnej legitímácie na podanie návrhu na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy. Ústavný súd preto uzatvára, že návrh nie je podaný súdom oprávneným na jeho podanie podľa čl. 144 ods. 2 ústavy a § 74 písm. d) zákona o ústavnom súde a preto ho ako podaný zjavne neoprávnenou osobou podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde odmietol.

33. Podľa § 67 zákona o ústavnom súde pripája k výroku a odôvodneniu tohto rozhodnutia odlišné stanovisko sudca Peter Straka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. decembra 2020

Ivan Fiačan
predseda pléna
Ústavného súdu Slovenskej republiky